

De aangekondigde excursie naar het Textielmuseum kan niet doorgaan in mei of juni. Een betere tijd is september - oktober.

De belangstelling is groot; de excursie gaat dus zeker door.

Verschillende werkgroepen zijn opgericht. Ze gaan zich bezighouden met; archeologie, genealogie, bouwkunst en indexeren.

Wij wensen de groepen veel succes.

De leden, die een abonnement genomen hadden op "Brabants Heem", mochten nog geen blad ontvangen.

Het bestuur van de kring heeft eens geïnformeerd, wat hiervan de oorzaak was. Het blad zal worden gestuurd.

Al groeit het ledental, we kunnen echt nog meer leden gebruiken.

Allen, die een lid hebben weten te werven onze dank. Vriendelijk verzoek aan de anderen: probeer ook eens een nieuw lid te winnen.

"dank oe Lieven Heerke"

Wij lazen vroeger in onze geschiedenisboekjes, dat met de terugkerende Kruisvaarders uit het verre Oosten een vreemde ziekte Europa binnensloop, nl. de pest door het volk ook genoemd "de zwarte dood".

De primitieve stand der medische wetenschap was in die dagen niet bij machte de oorzaak van deze kwaal op te sporen. Men had zo goed als geen afweermiddel tegen deze "gesel aller tijden" en eeuwenlang teisterden de regelmatig terugkerende epidemieën meedogenloos de bevolking.

Aan de hand van oude acten leren wij veel bijzonderheden kennen van de pest en kunnen wij ons enigszins de hopeloze toestand indenken van de pestlijders, maar het onmenselijke leed, waaronder onze voorvade-

ren gebukt gingen, kunnen wij niet ten volle beseffen. Werd een streek of dorp bezocht door de "Gave Godts oftewel contagieuse sieckte der peste", in Tilburg ook wel "de haestige doodt" genoemd, dan ontvluchtten de gezonde huisgenoten het besmette huis, trokken de hei op of de bossen in, bouwden daar hutten voor zich en lieten de pestlijder over aan de zorg van "schrobbers" of "schrobsters".

De schrobbers genoten voor hun werk van barmhartigheid een schrobloon of schrobhuur van de familie van de besmette lijder. Gedurende de enkele dagen, dat de ziekte duurde, bleef de schrobber bij de patiënt en werden beiden van voedsel voorzien. Door deze afzondering van patiënt en verzorger zocht men uitbreiding van de pest te voorkomen. Zelden leest men, dat een schrobber of schrobster zijn hulpvaardigheid met de dood moet bekopen. Dat iemand van de pest genas was een wonder. Waarschijnlijk waren de schrobbers personen, die vroeger ook eens met de "Gave Godts oft haestige doodt" waren gezegend, op een onverklaarbare wijze de dans ontsprongen en vervolgens bij een nieuwe epidemie immuun.

Op primitieve wijze wordt het pesthuis ontsmet en gezuiverd en enige zorg besteed aan de "aangestoken personen".

De pest ging gepaard met hevig braken en dikwijls ook met de "roode loop" (rood melesoen" ofwel diarree. De sukkelaars lagen op de grond, op een stroo-bed uitgestrekt. Dit bed-deze mest-mocht men niet naar buiten dragen doch moest ter plaatse binnenshuis worden verbrand.

Een voogdijrekening uit 1601 leert ons enige medicamenten kennen, die men tegen de pest gebruikte.

Op 27 juli 1599 wordt aangetekend, dat de huysvrouw Engel en haar dochter Aert ziek zijn geworden en met "de pest begaeft" * Men laat voor de pestlijders 2 dranken halen en wat specerijen om er "drachten" van te maken. Diezelfde dag haalt men tevens "bakelaar" en "boonskens hoolwortel". Twee dagen later laat men 2 drankjes "Veneetschen driakel" voor de zieken aandienen. Verder blijkt, dat men voor 8 stuivers wijn-asijn heeft gehaald en voor 6 stuivers noten. Drie

keer haalt men nog 'n zekere "Seropen" en men betaalt daarvoor aan de chirurgijn van Tilburg, Mr. Adam, 22 stuivers. Tweemaal brengt men nog "pulveris liberantis"

Verder blijkt, dat men tijdens een pestperiode zeer veel bier drinkt. Aanhouden lezen we over "gehaelde bieren"...men spreekt zelfs van vaten en tonnen. De aangehaalde acte vermeld, dat Engel, de moeder, op 7 augustus te 9 ure voormiddags aan de pest sterft. De kapelaan ontvangt zijn bedieningsgeld en aan de dekens van het gilde St. Sebastiaan betaalt men 22 stuivers; zij hebben voor de ter aarde bestelling gezorgd.

In september 1668 stelden de Scheepenen ende Regeerders van Goirle Mr. Joris Emmerveldt aan tot pestmeester van Goirle. De reden van deze benoeming was de "hoogh dringende nood der contagieuse sieckte der peste die aldoen alhier grasseerde". In 1669 wordt hij ontslagen, omdat die van Goirle door "Godts genadigen segen van de besmettelijcke sieckte der pestilentie bijna geheel waren verlost". **

Het bovenstaande is een triest verhaal van "pest en quade sieckten". U kunt zich voorstellen, dat de bevolking door een panische schrik bevangen werd als de lugubere vijand kwam opdagen....een vijand, waarvan men niet wist vanwaar hij kwam en hoe hij moest bestreden worden. Er was waarlijk geen kruid voor gewassen en in uiterste nood kwam men toen tot gebed, immers nood leert bidden. De kerk riep haar doods bange gelovigen bijeen voor de Preces Publicae Tempore Mortalitatibus et Pestis oftewel Openbaar gebed in tijd van sterfte en Pest.

Ook in het primitieve volksgebed vindt men nu nog sporen terug, die de hulp van boven afsmecken voor vrijwaring tegen de pest. Mij is nog een oud avondgebedje bekend, dat ik als knaap iedere avond moest bidden. In het Tilburgs luidt het als volgt:

zie verder pag. 78

* gemeente archief Tilburg, R 674 - 1601

** gemeente archief Tilburg, Visvliet 863, 13 oct. 1668
Visvliet 863, 19 oct. 1668

daank oe Lieven Heerke...

vervolg van pag.67

Daank oe Lieve Heerke
Daank oe Lieve Vrouwke
Daank oe Engeltjes zoet
Die ons Keesje bewaore moet
Vur waoter en vur vuur
Vur unne kraanke natuur
en den "haestigen doodt"... amen.

C.Robben
